Ad Lib. I.

XIV. Juſtitia definitur, quod ſit: *conſtans & perpetua voluntas jus ſuum cuique tribuendi.* Cujus alia etiam definitio ſubſtituitur, quod ſit: *conformitas actionis cum lege.* Utraque definitio admitti poteſt, ſed pro diverſo reſpectu.

XV. Jus ab objecto, & fine in publicum & privatum dividitur; à causâ verò efficiente etiam jus privatum quandoque publicum dici exemplis demoſtratur.

XVI. Saltim in ſenſu ab authore intento Ulpiani definitio juris naturalis, *quod natura omnia animalia docuit* meritò ſuſtinetur.

XVII. Immeritò verò quidam ideo, quia bruta legum ſunt incapacia, hanc definitionem rejiciunt, Ulpiani enim mens non fuit, brutis legum capacitatem concedere.

XVIII. Jus naturale, quo omnes adſtricti ſumus, etiam legislatorem in ferendis legibus civilibus ligat.

XIX. Tanta quoque inter jus naturale & civile datur connexio, ut ſi quis maximam jurisprudentiæ civilis partem, jus naturale factis hominum applicatum dixerit, nos non admodum habebit diſſentientes.

XX. Inde jus naturale à jure civili vel ſimpliciter approbatum, vel pro neceſſitate reipublicæ illi aliquid addendo vel detrahendo modificatum reperitur.

XXI. Jus gentium ſtrictè ſumptum eſt ipſum jus naturale hominum ſingularium ad ſtatum gentium applicatum.

XXII. In ſenſu verò latiori jus gentium diverſimodè ſumi, etiam in jure civili veſtigia reperimus.

XXIII. In explicandis, applicandisque legibus ad legis mentem, ſive rationem potiùs, quam ad verba eſt reſpiciendum.

XXIV. Neque credendum eſt, prudentes legum latores aliquid ſtatuere, quod ſine ratione, & publico commodo eſſet.

XXV. Rarò itaque ad L. *non omnium* 20. in ff. de LL. erit recurrendum.

XXVI. Interpretationi authenticæ, secùs ac doctrinali vim legis tribuendum esse, dubium non habet.

XXVII. Privilegia regulariter strictam sortiuntur interpretationem, secundùm quam ad aliam personam aut causam ex rationis identitate extensio fieri nequit.

XXVIII. Licet responsa prudentum vim legis non habeant, non tamen omnino effectu destituuntur.

XXIX. Ad introducendam consuetudinem non sufficit consensus generalis sed specialis requiritur.

XXX. Neque assentiendum est illis, qui tempus 40 annorum, vel immemoriale ad consuetudinem regulariter requirunt; sed prudenti judicis arbitrio hujus determinationem relinquimus.

XXXI. Homines proprii cum servis, vel potiùs plebæ adscriptis comparari solent, ab illis tamen in pluribus differunt.

XXXII. In materia de nuptiis quoad computationem graduum jus canonicum juri civili præponimus.

XXXIII. Objectum legitimationis sunt liberi naturales, nec tamen de jure civili omnes, qui ita appellantur, aut appellari possunt.

XXXIV. Legitimatio per subsequens matrimonium de jure romano non procedebat, nisi intervenientibus instrumentis dotalibus; secùs est de jure Can. quod mores hodierni sequuntur.

XXXV. In legitimatione per rescriptum Principis saltim quoad effectum patriæ potestatis & successionis tam legitimandi, quàm patris consensus requiritur.

XXXVI. Quia adoptio imitatur naturam, & in subsidium est adinventa, nec absolutè inhabiles ad procreandos liberos, nec illi qui procreandis liberis adhuc studere possunt, adoptare permittuntur.

XXXVII. Unio prolium, quæ adoptionis quoddam simulacrum est, primariò, & unicè effectum successionis intendit.

XXXVIII. Nec tamen hæc successio reciproca est, nec patri naturali potestatem exhæredandi liberos demit.

XXXIX. Licet tutela ad munus publicum referatur, privatæ tamen dispositioni patris hæc ita subest, ut filio etiam exhæredato pater tutorem dare possit.

XL. Imò in testamento minùs solenni parentum inter liberos pater tutorem rectè constituit.

XLI. Cautio de indemnitate pupilli per pignora facta insufficiens est, sed fidejussoria requiritur.

XLII. Pupillus absque authoritate tutoris contrahens alios quidem civiliter, se verò nequidem naturaliter obligat.

XLIII. Tutor suspectus ob dolum removetur cum infamia, ob culpam latam verò non æquè.

Ad Lib. II.

XLIV. Non sine fundamento sustinemus, quod possessio sit species juris in re.

XLV. Fera tam in fundo alieno, quam proprio capta, statim ut capta est, nostra fit, non verò statim, ut elapsa est, etiam nostra esse desinit.

XLVI. Species nova non acquiritur facienti, nisi illam suo nomine, & b. f. fecerit, resque ad priorem materiam amplius reduci non possit.

XLVII. In confusione fortuita, non verò in commixtione Dominium materiæ communicatur, sive sint ejusdem, sive diversi generis.

XLVIII. Bonæ fidei possessor tam in judicio particulari, quam universali fructus consumptos, si illis locupletior factus fuerit restituere tenetur.

XLIX. Licet contrahentes in causa dominium transferendi dissenserint, traditione tamen interveniente, dummodo utrinque causa idonea subesse existimetur, dominium transfertur.

L. Omnes servitutes prædiorum, licet in iis exercitium perpetuum non sit, causam tamen habent perpetuam.

LI. Verum non est, quod quidam tradunt, sola ædificia habitandi causa comparata urbanorum prædiorum numero censeri.

LII. Usufructus aliquando mutatione rei extinguitur, etiam in partibus quæ mutato toto supersunt.

LIII. Cautio usufructuaria ab hærede rectè remittitur; remissio verò à testatore in testamento facta pro non scripta habetur.

LIV. Quasi usufructus inter vivos constitutus, etiam remissa cautione, sufficienter differt à mutuo.

LV. Non sicut usufructuarius usumfructum, ita usuarius rem utendam alteri locare potest, nisi hoc ipsi concessum esse ex conjecturis appareat.

LVI. De Justitia præscriptionis non est, cur ambigatur; hæc enim juri naturali conformis potiùs, quam difformis est.

LVII. Mala fides defuncti nocet hæredi, licet ignoranti, nec bona fides defuncti hæredi, scienti rem alienam esse, prodest.